

УДК 327. 5–32

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.61.49>

ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ ТУРЕЧЧИНИ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ В УМОВАХ РЕГІОНАЛЬНИХ КРИЗ (2020–2025)

В'ячеслав Мусієнко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

вул. Володимирська, 60, 01033, м. Київ, Україна

ORCID ID: 0009-0002-4523-935X

За останні роки Туреччина значно посилсила свою присутність на Близькому Сході, використовуючи не лише традиційні інструменти зовнішньої політики, але й елементи «м'якої сили». Серед них особливе місце посідає гуманітарна дипломатія. Це цілеспрямована політика надання допомоги постраждалим країнам і регіонам з одночасним просуванням власного міжнародного іміджу та стратегічних інтересів. Гуманітарна політика займає важливе місце в здійсненні зовнішньої політики Туреччини, оскільки країна бачить себе медіатором, який може поділитись досвідом та допомогти у вирішенні тих чи інших криз гуманітарного характеру. У період з 2020 до 2025 року гуманітарна діяльність Туреччини значно активізувалася, що було зумовлено тривалими збройними конфліктами (Сирія, Ємен, Лівія, Палестина), економічною нестабільністю, кризою біженців та наслідками стихійних лих у регіоні. Турецький уряд ще за часів біполярної системи міжнародних відносин прагнув налагодити співпрацю, але створений ним Багдадський пакт, який мав об'єднати країни для спільного розв'язання проблем, був провальним, але надав Туреччині безцінний досвід, який вона реалізує зараз шляхом здійснення гуманітарної дипломатії, але вже не тої, яку можна описати як багатосторонню. Натепер вона має двосторонній характер.

Окрему увагу в межах статті приділено ролі Турецького агентства співпраці та кооперації (далі – ТІКА), яке вже більше 30 років функціонує як окремий інструмент у рамках гуманітарної дипломатії Туреччини в багатьох країнах Близького Сходу, допомагаючи долати надзвичайно складні виклики, з якими стикаються ці країни. У статті проаналізовано діяльність згаданої організації, а також інших організацій, що стали вдалими інструментами «м'якої» сили Туреччини в реалізації її зовнішньополітичних завдань.

Тому головним завданням цієї статті є аналіз гуманітарної дипломатії Туреччини як інструменту зовнішньої політики у 2020–2025 роках, що дасть змогу виявити, яким чином гуманітарні ініціативи Туреччини сприяють досягненню її зовнішньополітичних цілей у регіоні, та зрозуміти, які інструменти гуманітарної дипломатії для поширення свого впливу використовує Анкара на Близькому Сході.

Ключові слова: Турецька зовнішня політика, «м'яка» сила, ТІКА, Турецька рада, Близький Схід, інструменти зовнішньої політики Туреччини, Діанет.

Вступ. Туреччина у своїй зовнішній політиці досить швидко отримала розуміння щодо важливості впливу на держави шляхом використання інструментів м'якої сили. Тож у межах статті буде здійснено аналіз реалізації гуманітарної дипломатії Туреччини, спираючись на її історичний досвід, а також аналіз основних інструментів реалізації гуманітарної політики країни на Близькому Сході.

Наразі питання щодо гуманітарної дипломатії Туреччини та використання її для досягнення зовнішньополітичних цілей є малодосліджуваною темою, особливо серед вітчизняних дослідників. Хоча глибше розуміння і використання цього інструментарію дасть змогу зрозуміти, зокрема, як можна інтегрувати досвід Туреччини і перейняти його

для поширення українського зовнішньополітичного впливу і реалізації зовнішньополітичних завдань за обмеженості ресурсів.

У процесі написання статті було використано такі методи, як: контент-аналіз, case-study, системний підхід, історико-генетичний метод.

Метою дослідження є аналіз гуманітарної дипломатії Туреччини як інструменту зовнішньої політики у 2020–2025 роках на Близькому Сході.

Виклад основного матеріалу. Ще в період біполярної системи міжнародних відносин Туреччина шукала підходи для налагодження відносин з країнами Близького Сходу, але процес був надзвичайно складним через орієнтованість цих країн на СРСР, яка надавала їм пряму підтримку в їх боротьбі з Ізраїлем, а також країни Близького Сходу не охоче прагнули налагоджувати зв'язки з Туреччиною через її османську історичну спадщину. Тому для Туреччини було справжнім викликом почати взаємодіяти з цими країнами та змінювати їх відношення до себе [3].

Першою успішною спробою інтеграції інструменту м'якої сили мав стати підписаний Багдадський Пакт. Цю організацію було створено шляхом підписання турецько-іракського договору про співробітництво та оборону, цей договір описали як той, що посилив спроможності НАТО, оскільки до цього пакту приєдналась і Велика Британія [4].

23 вересня 1955 року до пакту приєднався Пакистан, а 3 листопада – Іран. Створення Багдадського пакту у складі п'яти держав – Іраку, Туреччини, Великобританії, Пакистану та Ірану було відчутною перемогою країн Заходу в цьому регіоні. Ще однією країною, яка мала приєднатись до цього альянсу, мала стати Йорданія, але її керівництво кілька разів коливалось і змінювало свою позицію за короткий проміжок часу. Останньою краплею стали палестинські біженці, які втрутилися в ситуацію, а їхня опозиція до Багдадської угоди створила серйозну політичну кризу в країні. І тому Туреччина не приєдналась до створеного альянсу [4].

Незважаючи на певний успіх на початку, все ж таки більшість країн Близького Сходу негативно ставилися до Багдадського договору (пізніше, коли Ірак вийшов із цієї організації, її назву було змінено на СЕНТО), оскільки цей договір базувався на принципах, запропонованих США, які підтримували Ізраїль. Більшість країн Близького Сходу підтримували палестинську сторону в територіальному конфлікті з Ізраїлем. Незважаючи на велику кількість офіційних візитів президента і прем'єр-міністра Туреччини в 1950-х роках на Близький Схід, відносини з цими арабськими країнами не покращилися. Серед інших причин – історична пам'ять близькосхідних країн, які не бажали посилення турецького впливу або відновлення Османської імперії. Тому для Туреччини та її уряду будь-які домовленості чи нормальні контакти з арабськими урядами були надзвичайно складними. Прем'єр-міністр навіть намагався переконати арабські країни у відмінному від османського баченні, але деякі з них проводили антитурецькі акції протесту [5].

Отже, підсумовуючи, очевидно, що першу спробу запровадити Багдадський пакт як основний інструмент м'якої сили Туреччини для покращення своїх позицій серед арабських країн регіону можна схарактеризувати як певний провал. Президент Єгипту виступив із заявою, в якій закликав арабських лідерів утриматися від пропозицій приєднатися до цього договору. У відповідь на цю заяву прем'єр-міністр Турецької Республіки Мендерес застеріг режим Хосні Насера від дій західних країн. Рішення, запропоноване державами, полягало у відмові від фінансування проєкту Асуанської греблі. Цей крок був сприйнятий як позитивний сигнал і підтриманий турецькою стороною [2]. Але цей інструмент щодо створення організації виявився малоефективним для залучення підтримки серед арабських країн та не давав можливості відігравати активнішу роль у формуванні порядку денного в регіоні.

Важливо зазначити: хоч ця організація і виявилась малоефективною, але вона дала уряду Туреччини безцінний досвід щодо помилок, яких не потрібно допускати в майбутньому під час формування інструментарію на поширення свого впливу в країнах Близького Сходу, а також змінила суть гуманітарної дипломатії з багатостороннього характеру на двосторонній.

Цей досвід турецький уряд зміг використати тільки після завершення біполярного світового порядку, а саме на початку 2000-х років. Завдяки багатополярності Туреччина шукала ефективні механізми для поширення свого впливу в регіоні Близького Сходу. Вже тоді Туреччина зробила ставку на розвиток гуманітарної дипломатії. Спочатку цю термінологію застосовували міжнародні організації, зокрема одна з найбільш відомих у сфері боротьби з гуманітарними кризами – Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ), для позначення необхідності залучення до певної форми дипломатії з державними та неурядовими суб'єктами в контексті вирішення цих криз [5].

Але турецький Міністр закордонних справ Ахмет Давутоглу для опису зовнішньої політики Туреччини і як головну тему П'ятої щорічної конференції послів у січні 2013 року вперше використав такий термін, як «гуманітарна дипломатія». Саме Партію справедливості та розвитку (далі – ПСР) та Президента Туреччини Таїпа Ердогана часто асоціюють з активним використанням і впровадженням у зовнішню політику Туреччини гуманітарного складника, оскільки саме під час його президентства Міністерство закордонних справ Туреччини та один із ключових інструментів здійснення гуманітарних місій ТІКА часто наголошують на пріоритетності гуманітарної дипломатії в турецькій зовнішній політиці як одному з найефективніших механізмів для просування турецьких національних інтересів [18].

Концептуалізація ПСР щодо гуманітарного виміру має як історичний, так і політичний вимір. Історичний вимір наповнює контекстом та обґрунтовує гуманітарну політику, тоді як політичний вимір визначає зміст гуманітарної політики. Представники ПСР пояснюють важливість здійснення гуманітарної дипломатії як відповідь на можливості, що виникли після завершення біполярного періоду міжнародних відносин та важливістю Туреччині зайняти своє місце в цій новій багатоцентричній і багатополярній системі міжнародних відносин, коли з'являються нові гравці з різних регіонів. Ахмет Давутоглу, Міністр закордонних справ Туреччини, стверджував, що існує нова мова дипломатії, яку необхідно розвивати, і що держави, які досягнуть цієї мети, будуть більш успішними за ті країни, що втратять таку дорогоцінну можливість. За словами Ахмета Давутоглу, нова мова означає, що держави повинні вийти за межі поділу на реалістів й ідеалістів, з одного боку, і дихотомії між «жорсткою» і «м'якою» силою, з іншого боку. Він також характеризував гуманітарну дипломатію як «критичну рівновагу між совістю і силою». Таким чином, Туреччина повинна позиціонувати себе як актор, що «виступає за справедливість, совість і чесність». [18] Можна стверджувати, що така концептуалізація виводить правозахист за межі зовнішньополітичного інструменту і перетворює його на зовнішньополітичний підхід. ПСР також стверджує, що, здійснюючи гуманітарну дипломатію через своє «глибоко вкорінене минуле», Туреччина несе відповідальність перед людьми, які живуть на територіях, що колись контролювалися Османською імперією. Ісламська політика Туреччини відображає світогляд ПСР та її амбіції реконструювати свою глобальну ідентичність [5].

Представники ПСР визначають гуманітарні права як ключовий компонент своєї зовнішньої політики. Це «гуманізм плюс». Уряд ПСР розробив політичну риторичку гуманітарної допомоги як «турецької моделі». Турецька гуманітарна політика є переважно двосторонньою, а не багатосторонньою, хоча в деяких випадках вона може включати

співпрацю з іншими державами. Вона базується на лідерстві державних інституцій, але в тісній співпраці з «релігійними організаціями громадянського суспільства та релігійними малими і середніми підприємствами». Як форма дипломатії вона виходить далеко за межі гуманітарної допомоги і є поєднанням гуманітарних акцій, проєктів розвитку, бізнес-угод, розбудови миру та політичних відносин. На місцях вона залучає місцевих акторів, лідерів громад, бенефіціарів, а також політичних діячів. Проте Туреччина докладає багато зусиль, щоб представити себе як «аполітичного і незацікавленого» донора [1].

Тому Туреччина стверджує, що її допомога надається без жодних політичних умов. Безумовно, оскільки гуманітарна допомога є чимось більшим, ніж просто гуманітарна допомога, і вимагає більш комплексного і довгострокового залучення, стратегічні політичні та економічні інтереси є глибоко вкоріненими. Стимулів для участі в гуманітарній діяльності може бути багато, і стимули Туреччини подібні до стимулів інших держав.

Гуманітарна дипломатія використовується для просування політичних та економічних інтересів Туреччини. Ця дипломатія надала можливості для зміцнення і консолідації відносин, створення нових політичних зв'язків, а також консолідації вже наявних. Зокрема, допомога і прийом сирійських біженців зробили Туреччину одним із дієвих акторів у сирійському конфлікті. Допомога біженцям із Сирії надавала турецькому Президенту Ердогану і репутаційні переваги, оскільки він зазначав, що Туреччина виступає захисником усіх мусульман, що постраждали від конфліктів у регіоні [10].

Такий цілеспрямований курс Туреччини на поглиблення та ведення гуманітарної дипломатії викликав потребу створення мережі гуманітарних організацій, що будуть реалізовувати турецькі гуманітарні ініціативи. Так, окремий інструмент реалізації політики було створено в 1992 році – агентство ТІКА згідно з Декретом-законом № 480 для функціонування як Турецька адміністрація з питань співробітництва та розвитку в складі Міністерства закордонних справ Туреччини. Згодом інституційна структура ТІКА та оперативні керівні принципи були визначені в статті 1 Закону № 4668, який було прийнято 12 травня 2001 року. Цей законодавчий акт окреслив основоположні принципи та цілі ТІКА, підкресливши її роль у сприянні розвитку країн, що розвиваються, зокрема тюркомовних республік, пов'язаних спільнот і сусідів Туреччини [11; 12].

Також інституційні реформи проводились і у 2011 році, й після деякого часу функціонування було зрозуміло, що потрібно було провести реструктуризацію організації для покращення її ефективності. Саме ці зміни дали таку можливість, і агентство ТІКА стало спеціалізованою державною юридичною особою під керівництвом прем'єр-міністра з метою сприяння економічним, комерційним, технічним, соціальним, культурним та освітнім відносинам із державами та громадами, які цього потребують [14; 15].

Незважаючи на досить складні інституційні процеси, які відбувались із ТІКА, вона залишається одним із найефективніших інструментів реалізації гуманітарної політики Туреччини на Близькому Сході. Агентство вже реалізувало проєктів у різних сферах та країнах регіону на суму близько 39,1 млн доларів США, що становить 21,1% від загального обсягу допомоги ТІКА [13; 14; 15].

Надзвичайними викликами, що сталися в період 2020–2025 років, стало загострення конфлікту між Ізраїлем та Палестиною, активізація єменських хуситів та активізація конфлікту в Сирії, що призвів до повалення режиму Башара Асада, а також посилення загрози з боку Ірану.

Але найбільшим отримувачем допомоги в регіоні від ТІКА стала Палестина, яка зазнала серйозних руйнувань під час війни Ізраїлю проти ХАМАС, які здійснили напад на територію Ізраїлю в жовтні 2023 року. У відповідь ізраїльська армія ввійшла на тери-

торію Палестини, зокрема і в Сектор Газа, для боротьби з рухом ХАМАС. Через бойові дії була зруйнована велика частина цивільної інфраструктури, яку і дотепер намагаються відновити. Це загострення є продовженням ширшої війни, яка триває з кінця 1940-х років і відома як арабо-ізраїльська війна. Тому для Туреччини є принциповим знайти точки дотику для зупинки цього конфлікту, але водночас країна прагне надавати і гуманітарну допомогу, особливо мусульманському населенню Палестини, демонструючи свою роль медіатора на Близькому Сході. Тому Палестина від ТІКА отримала допомоги на суму загалом 31,22 млн доларів США, і ця цифра зростає [11].

Загалом, у Палестині ТІКА зосередилася на покращенні освітніх можливостей шляхом будівництва турецької школи в Аль-Халілі (Хевроні). За допомогою ТІКА 550 учнів отримали можливість проживання завдяки проєкту відновлення школи для дівчат Решадіє, побудованої в 1911 році. У кількох містах і районах Гази було розпочато встановлення вуличного освітлення та буріння водозабірних свердловин. З метою збереження турецької культурної спадщини в регіоні було реалізовано такі проєкти, як відновлення громадського фонтану Султана Абдулхаміда II [12]. Подібні проєкти у сфері науки та медицини, наприклад, реалізуються в Лівані та в Лівії. Важливо згадати і допомогу, яку запропонувала Туреччина після вибуху у 2020 році в порту Бейрута, який за короткий час знищив велику частину цього міста [14].

У Сирії до повалення режиму Башара Асада здійснювалися програми з відбудови інфраструктури в контрольованих Туреччиною північних районах, будівництво лікарень і шкіл, підтримка місцевого самоврядування з метою забезпечення стабільної безпечної ситуації.

У реалізації зовнішньополітичних цілей Туреччини бере участь і Директорат у справах релігії (далі – Діянет), який просуває релігійно-культурний вплив Туреччини в мусульманських країнах регіону. Цей інструмент було створено в 1924 році ще за часів Мустафи Кемалю, який бачив потребу в забезпеченні турецьких громадян за кордоном у наданні релігійної підтримки. На сучасному етапі цю організацію можна вважати основним релігійним апаратом м'якої сили Туреччини, оскільки він забезпечує впровадження ісламських цінностей у зовнішню діяльність Туреччини, зміцнює релігійні відносини з Балканами, Близьким Сходом та Африкою, спирається на глибоко вкорінені культурні та історичні зв'язки з колишніми територіями Османської Імперії, а також рекламує «свій унікальний бренд ісламського лідерства». Іншими словами, Діянет перетворився на «інструмент релігійної дипломатії Раджепа Ердогана». Хоча інструменталізація Діянету не є новим явищем в історії Туреччини, ступінь, до якого його діяльність розвивалася за кордоном та розширювалася на законодавчому рівні, відображає, як «колись напівавтономна інституція міцно потрапила під контроль уряду». Вона була «перетворена на пропагандистський засіб, що обслуговує та експортує релігійне суспільство Туреччини». Насамкінець, «найбільш фундаментальна зміна щодо діяльності Діянету та ролі релігії відбулася під час правління ПСР» шляхом упровадження зовнішньополітичних доктрин ПСР [8]. Ця організація дає можливість реалізовувати стратегію стратегічної глибини, яку Туреччина вбачає як основну доктрину своїх відносин із країнами Близького Сходу, а також через Діянет відбувалось і продовжується переконування країн, які сумніваються в надійності відносин з турецькою стороною через їх імперське бачення і бажання відновлення Османської Імперії. Це спрощує комунікацію і згаджує конфліктні моменти з країнами Близького Сходу. Тому для представників ПСР та Президента Р. Ердогана ця релігійна державна структура стала досить ефективним інструментом «м'якої» сили для поширення свого порядку денного серед країн Близького Сходу [7].

Висновки. Гуманітарна дипломатія стала одним з основних інструментів зовнішньої політики Туреччини на Близькому Сході. Вона дозволяє Туреччині, використовуючи невеликі ресурси, бути присутньою у формуванні порядку денного в країнах Близького Сходу шляхом активної взаємодії з місцевими громадами. Саме в такий спосіб турецькому уряду вдається виконувати свої зовнішньополітичні завдання та отримувати репутацію країни-медіатора, яка прагне не створювати кризи, а вирішувати їх, здійснюючи гуманітарну підтримку в постраждалих регіонах країн Близького Сходу. Також така діяльність дає певний контроль, особливо якщо згадати про допомогу Туреччини в Сирії під час громадянської війни. Гуманітарна діяльність передусім давала змогу турецькому уряду контролювати міграційні потоки людей, що тікали від війни. Більш того, відбудовування прикордонної інфраструктури Північної Сирії давало змогу зробити зону безпеки та контролю за курдською спільнотою.

Схожа ситуація і в інших країнах. Гуманітарна допомога для Палестини давала зовнішні переваги, оскільки країни регіону схвально ставились до Туреччини, яка допомагає постраждалим, але шляхом здійснення цієї допомоги Туреччина отримувала глибше розуміння конфлікту і це давало можливість пропонувати свої рішення щодо його розв'язання і бути більш впливовим гравцем у регіоні.

Отже, завдячуючи активному співробітництву у сфері гуманітарної дипломатії, турецький уряд може: незважаючи на обмеженість своїх ресурсів, мати більш широке уявлення щодо порядку денного в країнах Близького Сходу та здійснювати вплив на його формування; окремо використовуючи інструментарій гуманітарної дипломатії, посилювати взаємозалежність із країнами регіону, а також закривати певні безпекові питання, як це відбувається в Сирії, Лівії та Палестині.

Список використаної літератури

1. Altunisik M. Turkey as an "Emerging Donor" and the Arab Uprisings. *Mediterranean Politics*. 2014. Vol. 19, No. 3. P. 333–350.
2. Altunışık M. B. Turkey's Relations with Egypt and Saudi Arabia: From Hopes of Cooperation to the Reality of Conflict. Tol G., Dumke D. (eds.) *Aspiring Powers, Regional Rivals. Turkey, Egypt, Saudi Arabia, and the New Middle East*. New York : The Middle East Institute, 2019.
3. Yeşilyurt N., Akdevelioğlu A. Turkey's Middle East Policy under the JDP Rule. *The Turkish Yearbook of International Relations*. 2009. Vol. 44. P. 39–69.
4. Sánchez Tapia F. The balancing act of Turkish foreign policy. *IEEE Analysis Paper*. 2022. No. 31.
5. Barnett M. N. *Empire of Humanity: A History of Humanitarianism*. Ithaca, NY : Cornell University Press, 2011.
6. Binder A., Erten C. *From Dwarf to Giant: Turkey's Contemporary Humanitarian Assistance*. Berlin : Global Public Policy Institute, 2013.
7. Turhan H. The Role of Faith-Based Non-Governmental Organizations in Turkey's Humanitarian Aid Policy and Practice. P. 188.
8. Tremblay P. Diyanet flexes its muscles to back Erdogan's soft power in Syria. *Al-Monitor*. 2018. URL: <https://www.al-monitor.com>
9. Turhan H. The Role of Faith-Based Non-Governmental Organizations in Turkey's Humanitarian Aid Policy and Practice. P. 190.
10. Akıllı E., Çelenk B. TİKA's Soft Power: Nation Branding in Turkish Foreign Policy. *Insight Turkey*. 2019. Vol. 21, No. 3.

11. Erkan H. TİKA: Developments Assistances as A Case of Implementing Soft Power In Turkish Foreign Policy : Unpublished Master Thesis. İstanbul : Sabancı University Social Sciences Institute, 2016.
12. Hava Y. F. In The Context of TİKA Use of Soft Power in Turkish Foreign Policy and Balkans : Unpublished Master Thesis. Çanakkale : Onsekiz Mart University Social Sciences Institute, 2016.
13. Turkey Development Assistance Report 2023. URL: <https://tika.gov.tr/wp-content/uploads/2025/05/TURKIYE%20DEVELOPMENT-ASSISTANCE-REPORT-2023-ENG-final.pdf>
14. TİKA. TİKA Annual Report. 2022. URL: <http://www.tika.gov.tr/>
15. TİKA. TİKA Annual Report. 2021. URL: <http://www.tika.gov.tr/>
16. TİKA. TİKA Annual Report. 2020. URL: <http://www.tika.gov.tr/>
17. TİKA. TİKA Annual Report. 2019. URL: <http://www.tika.gov.tr/>
18. Davutoğlu A. Turkey's humanitarian diplomacy: objectives, challenges and prospects. Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity. 2013. Vol. 41, No. 6. P. 865–870.

TURKEY'S HUMANITARIAN DIPLOMACY IN THE MIDDLE EAST AMID REGIONAL CRISES (2020–2025)

Viacheslav Musiienko

Taras Shevchenko National University of Kyiv,

Volodymyrska Str., 60, 01033, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0009-0002-4523-935X

In recent years, Turkey has significantly strengthened its presence in the Middle East, using not only traditional foreign policy instruments, but also elements of 'soft power'. Among them, humanitarian diplomacy occupies a special place. It is a targeted policy of providing assistance to affected countries and regions while promoting Turkey's international image and strategic interests. Humanitarian policy plays an important role in Turkey's foreign policy, as the country sees itself as a mediator that can share its experience and help resolve various humanitarian crises. Between 2020 and 2025, Turkey's humanitarian activities intensified significantly due to prolonged armed conflicts (Syria, Yemen, Libya, Palestine), economic instability, the refugee crisis and the consequences of natural disasters in the region. During the bipolar system of international relations, the Turkish government sought to establish cooperation, but the Baghdad Pact it created, which was supposed to unite countries to solve problems together, was a failure. However, it provided Turkey with invaluable experience, which it is now implementing through humanitarian diplomacy, but no longer in a way that can be described as multilateral. Now it is bilateral in nature.

The article will focus on the role of the Turkish Cooperation and Coordination Agency (hereinafter referred to as TİKA), which has been operating for more than 30 years as a separate instrument within the framework of Turkey's humanitarian diplomacy in many Middle Eastern countries, helping to overcome the extremely complex challenges these countries face. The article will analyse the activities of this organisation, as well as other organisations that have become successful instruments of Turkey's soft power in the implementation of its foreign policy objectives.

Therefore, the main objective of this article is to analyse Turkey's humanitarian diplomacy as a foreign policy instrument in 2020–2025, which will make it possible to identify how Turkey's humanitarian initiatives contribute to the achievement of its foreign policy goals in the region and assess the effectiveness of this instrument in strengthening Ankara's influence in the Middle East.

Key words: Turkish foreign policy, soft power, TİKA, Turkish Council, Middle East, instruments of Turkish foreign policy, Diyanet.